

BÄTTRE STÖD FÖR FUNKTIONS- HINDRADE PÅ HÖGSKOLAN

Allt fler studenter med funktionsnedsättning studerar på Högskola. Studenter med dyslexi eller kognitiva svårigheter ökar mest. Och det finns god hjälp att få.

– De senaste åren har allt fler upptäckt möjligheten och den tekniska utvecklingen har hjälpt till, säger Monica Barsch, som är samordnare för studenter med funktionsnedsättning på KTH i Stockholm. Studenter med dyslexi kan erbjudas längre tid för att genomföra en tentamen. Datorer med talsyntes kan underlätta. Vissa moment kan ibland redovisas muntligt istället för skriftligt.

– Det är skillnad på att lämna in ett skriftligt svar och att berätta fritt, säger Monica Barsch och berättar om en lärare som efter en muntlig tentamen av en student med Aspergers syndrom var helt lyrisk. Studenterna fick handgripligen visa vad han kunde, utan att uppleva det stressmoment, som skriftliga instruktioner och skriftliga

”SEDAN 2007 HAR ANTALET MENTORER PÅ KTH ÖKAT FRÅN 1 TILL 65.”

svar kan ge. Den elev som har svårt att koncentrera sig i en större grupp kan få göra sin tenta i ett mindre rum.

ENLIGT DISKRIMINERINGSLAGEN (2008:567) har studenter med funktionsnedsättning rätt att studera på lika villkor. På alla högskolor och universitet finns samordnare för studenter med funktionsnedsättning. De stöd, som ska kompensera för funktionshindret har utvecklats mycket under senare år. På KTH finns exempelvis mentorsprogram, där erfarna studenter hjälper dem med extra behov att strukturera, prioritera och planera studierna vecka för vecka.

– Det fungerar inte att komma efter. En mentor kan tydligt ange när studenten behöver påbörja ett visst moment, när det är dags att avsluta och påbörja nästa. Studenter med adhd eller Asperger brukar ha god nytta av detta säger Monica Barsch.

HON UPPMANAR ARBETSFÖRMEDLINGENS anställda att kontakta samordnaren på närmaste lärosäte, för att stämma av vilka möjligheter som finns. Ibland finns information på högskolornas hemsidor. När en student antagits på egna meriter bör studenten också kontakta denne samordnare. Efter ett kartläggande möte kring behov och möjligheter får studenten ett intyg.

Viktigt om studenten behöver teckentolk eller nyinläsning av kurslitteratur. – Många kursböcker finns redan som talbok. Men för att läsa in ny litteratur behövs ett intyg. Den student som beviljats stöd av en samordnare kan också få anteckningshjälp. Då är det en kurskamrat som får 75 kronor per pass för att anteckna och sedan förklara anteckningarna för sin studiekamrat.

– Många har svårt att lyssna och skriva samtidigt, säger Monica Barsch.

JUST NU REKRYTERAR KTH nya mentorer inför hösten. En mentor får 142 kronor i timmen för tre timmar per vecka. Dessa pengar kommer från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Sedan Monica Barsch började sin tjänst 2007 har antalet mentorer på KTH ökat från 1 till 65.

Även lärarna utbildas. Varje år deltar Monica Barsch och hennes kollega Cecilia Uppström i pedagogisk utbildning för lärarna på KTH.

– Vi pratar om bemötande och slår håll på myten om att dyslexi skulle vara kopplat till intelligens. Så pratar vi om tid. För många studenter är tiden central. Om de bara får lite extra tid, för att minska stressen vid en tentamen, fungerar det alldeles utmärkt.

Lärarna får också olika tips. Eftersom studenter med Asperger ofta har svårt att knyta nya kontakter är det bra om läraren själv delar in i grupper.

– Det är stor skillnad på att säga ”Gruppera er” eller säga att ”Du ska arbeta i denna grupp.”

Det syns inte i studentens examen att han eller hon fått kompensatoriskt stöd. ○

TEXT: Ylva Bjelle

Tre procent får stöd

Under 2012 ökade antalet kända studenter med funktionshinder i studiesituationen med 11 procent (6 procent 2011 och 7 procent 2010). Drygt tre procent av landets 300 900 studenter, 9 384 stycken, fick 2012 tillgång till högskolornas stödresurser genom kontakt med en samordnare av pedagogiskt stöd. 80 procent av dem fick stöd för dyslexi eller kognitiva svårigheter. Av samtliga var 65 procent kvinnor. Det överensstämmer med studentpopulationen i övrigt.

KÄLLA: Stockholms Universitets årsredovisning 2012

Nya skräddarsydda utbildningar populära

För att ge personer med funktionsnedsättning större möjligheter till eftergymnasial utbildning har fem yrkeshögskoleutbildningar specifikt skräddarsytt. Både för att möta behoven på arbetsmarknaden. Och hos studenterna.

Myndigheten för yrkeshögskolan startade hösten 2012 pilotprojektet *Yrkeshögskoleutbildning med möjlighet till utökad stöd* på uppdrag av regeringen. I de fem utbildningarna på fem platser i Sverige har man utgått från behoven för personer med funktionsnedsättningar redan från början – vilket gett utbildningarna **trädgårdsmästare i Göteborg, systemutvecklare i Stockholm, löneadministratör i Mölnlycke, elprojekteringsingenjör i Helsingborg och kulturkommunikatör i Bollnäs.**

DET FINNS MÖJLIGHET till särskilt pedagogiskt stöd för studerande med funktionsnedsättning på alla yrkeshögskoleutbildningar men de fem pilotutbildningarna går ett steg längre. Till exempel måste skolan garantera att personalen utbildats i funktionshindersfrågor. En redogörelse för det pedagogiska upplägget, med hänsyn taget till att det kommer finnas studerande med funktionsnedsättning i klassen, måste lämnas in till MYH. Och det handlar om alla funktionsnedsättningar – från rörelsehinder till lindrig utvecklingsstörning. Dessutom erbjuds den undervisande personalen rådgivning från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Här deltar också näringslivet på samma sätt som i ordinarie yrkeshögskoleutbildningar. Det vill säga tar fram praktikplatser/LIA-platser (Lärande i Arbete), handleder under praktik och bidrar i vissa fall med finansiering. De företag som tar emot studerande i behov av utökad stöd får ekonomiskt bidrag för att kompensera för eventuellt utökad handledartid (1250 kronor per vecka efter ansökan och beslut av MYH).

En rapport har redan lämnats till Utbildningsdepartementet

om pilotprojektets första månader och de arbetslivsrepresentanter som MYH varit i kontakt med har enbart lyft fram fördelar av att få medverka i pilotprojektet. Flera av yrkeshögskolorna har också framfört önskemål om ett utökad samarbete med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Detta för att underlätta inför studierna och kring övergången till arbetslivet. Ett lyckat exempel är det samarbete Yrkeshögskolan i Helsingborg har med Arbetsförmedlingen. Studerande kan vara inskrivna på Arbetsförmedlingen innan examen. På så sätt kan man tidigt påbörja insatser för dem som är i behov av utökad stöd inför arbetslivet. MYH uppmanar skolorna att själva initiera samarbeten med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan på orten.

– MEN PÅ SAMMA sätt ser vi gärna att handläggare på Arbetsförmedlingen också kontaktar yrkeshögskolor, säger Markus Olsson, utbildningshandläggare i utbildningsfrågor på Myndigheten för yrkeshögskolan.

Utbildningarna har visat sig vara populära. Till trädgårdsmästarutbildningen sökte 100 personer. Till löne- och ekonomiadministratör var det 140 sökande till 24 platser. Systemutvecklare hade 92 sökande till 25 platser och till Kulturkommunikatör 32 sökande till 25 platser.

– I rapporten vi lämnade till departementet vid årsskiftet förde vi fram att vi gärna ser att antalet utbildningar kan utökas. Vi har inte fått någon respons på detta ännu. Men det finns inget som hindrar en utbildningsanordnare att ansöka om ett liknande upplägg i den ordinarie ansökningsomgången om att ingå i yrkeshögskolan.

I FÖRSTA ANTAGNINGSGOMÅNGEN gick dock endast 16 procent av platserna till studerande med funktionsnedsättning, antagligen för att utbildningarnas specialinriktning ännu inte hunnit bli känd. Inför nästa intagningsomgång, hösten 2013, hoppas MYH på ännu fler sökande med funktionsnedsättningar. Elever utan särskilda behov är också välkomna till utbildningarna.

Och alla de studerande som MYH träffat ser positivt på upplevelsen att studera i en inkluderande grupp. ○

TEXT: Ylva Bjelle